

บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมือง การปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

Social Institutions' Roles in Imparting Knowledge on Politics and Administration to High School Students: A Case Students of Wang-Thong District, Phitsanulok Province

รุจิรวัฒน์ ลำताल*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมือง การปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาท การให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถาบันทางสังคมที่ต่างกัน วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัด พิษณุโลก จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่า เฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t - One-Sample Test) ผลการวิจัยพบว่า

บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สถาบันการศึกษา มีบทบาทให้ความรู้ ทางการเมืองการปกครองสูงสุด สถาบันทางการเมือง มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองต่ำสุด

สถาบันครอบครัว และการศึกษา มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มเพื่อน สื่อแขนงต่างๆ และ การเมือง มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาท/สถาบันทางสังคม/การเมืองการปกครอง

Abstract

The objectives of the study are twofold: 1) to investigate the social institutions' roles in imparting knowledge on politics and administration to high school students; and 2) to compare

*อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

the roles of different social institutions regarding the imparting of the aforesaid knowledge to high school students. The study is quantitative in nature. 165 high school students studying in Wang-Thong District comprised the sample for the study. The study instrument was a set of self-administered questionnaires. The collected data were analyzed by means of descriptive statistics and a t-test. The data analysis has shed light on the following facts: Holistically, the social institutions' roles with regard to the imparting of knowledge on the politics and administration to the high school students were found to be at a medium level. Comparatively speaking, the educational institutions imparted the knowledge on politics and administration to the greatest extent, whereas the political institutions imparted the knowledge on politics and administration to the high school students to the least extent. It was all found that family institutions and educational institutions differed in their roles in imparting knowledge on politics and administration to the high school students; the difference was statistically significant at the .05 level. As for peer groups, various mass media and political institutions, they failed to differ in imparting the knowledge to the high school students.

Keywords : role; social institution; politics and administration

บทนำ

การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญ สิ่งที่เกิดขึ้นทางการเมืองที่แท้จริงมีผลต่อการกำหนดโดยพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าตัวองค์กรหรือสถาบัน พฤติกรรมทางการเมืองจะเป็นเช่นไร สนับสนุนการเมือง ระบบการเมืองนั้นๆ หรือไม่ ส่วนสำคัญขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางการเมือง กรณีประเทศไทยแม้จะนำระบบการเมืองการปกครองรูปแบบประชาธิปไตยมาใช้แต่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนไทยยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย จะต้องสร้างพฤติกรรมทางการเมืองให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยการสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง กระบวนการเรียนรู้

ทางการเมืองทำให้ทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ค่านิยมทางการเมืองระบบการเมืองที่ของเด็กและเยาวชนได้มาโดยผ่านสถาบันทางสังคมที่สำคัญ 5 สถาบัน ดังนี้ (จุมพล นิมพานิช, 2547, หน้า 275-278)

1. ครอบครัว เป็นสถาบันแหล่งการเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญ เป็นแหล่งวัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับการเมือง การกระทำเด็กจะได้มาจากครอบครัว ถ้าครอบครัวสนใจชอบพูดคุยถึงเรื่องการเมือง สนใจพรรคการเมือง เด็กก็จะมีแนวโน้มสนใจในพรรคการเมืองนั้น

2. สถาบันการศึกษา มีบทบาทที่สำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กนักเรียน เพราะสังคมสมัยใหม่การเรียนรู้ทางการเมืองจะเกิดขึ้น

ในชั้นเรียนเรียนโดยผ่าน 1) หลักสูตร เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับนักเรียน 2) กิจกรรมเกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียน กิจกรรมที่เกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียน มีส่วนปลูกฝังความรู้สึกรักชาติเกิดขึ้นภายในตัวเด็ก 3) ครู เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองให้กับเด็กสำหรับเด็กครูเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่เด็กต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้เด็กได้เรียนรู้อิทธิพลทางการเมืองในรูปแบบของตัวบุคคลที่ใช้อำนาจ ครูในฐานะผู้สอนถ้ามีวิธีการสอน วิธีการถ่ายทอดที่ดี นอกจากทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองที่ถูกต้องใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล

3. กลุ่มเพื่อน มีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองและการปรับตัวของบุคคลในสังคม กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลไม่น้อยในแง่การต่อสู้วัยรุ่นมักต่อสู้ตามความเชื่อของกลุ่ม เกิดความเชื่อทางสังคมและการเมือง

4. สื่อแขนงต่างๆ มีหน้าที่สำคัญคือ การนำเสนอข่าว เสนอความคิดเห็นความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคล ข่าวที่เสนอทุกวัน ส่วนหนึ่งเป็นข่าวเกี่ยวกับการเมืองที่สื่อถ่ายทอดมาสู่ประชาชน ทำให้ผู้ที่ได้รับข่าวจากสื่อมวลชนมีความเข้าใจทางการเมืองและมีทัศนคติความโน้มเอียงทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

5. สถาบันทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ นอกจากทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐ ยังทำหน้าที่ในการเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนอีกด้วยวิธีการที่สถาบันการเมืองเหล่านี้โดยเฉพาะพรรคการเมืองให้การเรียนรู้ทางการเมือง โดยผ่านสื่อสารมวลชน

การประชุมปรึกษาหารือ การติดต่อส่วนตัว การดำเนินงานของพรรคสาขา ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจทางการเมืองได้

อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 แห่ง ปัญหาของสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองสรุปได้ ดังนี้

ครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูในระดับครอบครัวไทยส่วนใหญ่ บิดามารดามักสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ในฐานะอาวุโสกว่า เด็กต้องเคารพเชื่อฟังจะได้เลี้ยงมีได้ ผู้มีอาวุโสกว่าสามารถใช้อำนาจบังคับให้เด็กเชื่อฟังได้ เด็กมักถูกสั่งสอนในนิยมระบบเจ้าขุนมูลนาย ดังนั้นเด็กไทยจึงวางายสอนง่าย เมื่อโตขึ้นก็พร้อมจะเชื่อฟังผู้ปกครอง ส่งผลให้การให้ความรู้ทางการเมืองในสังคมไทยในระดับครอบครัวทำให้เด็กมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ามากกว่าการมีส่วนร่วม (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2546, หน้า 164)

สถาบันการศึกษา เน้นการท่องจำเพื่อการสอบไล่ เพื่อให้ได้คะแนนสูงๆ เพื่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาขาดการฝึกฝนภาคปฏิบัติและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ เด็กจึงถูกสอนให้จดจำว่าประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การให้การศึกษารื่องเกี่ยวกับการเมืองไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดความสำนึกทางการเมืองมากนัก (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2546, หน้า 167)

กลุ่มเพื่อน โรงเรียนขาดกิจกรรมกลุ่มในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมือง ทำให้เด็กนักเรียนขาดอุดมการณ์ ความคาดหวัง การต่อสู้ร่วมกัน ขาดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้

ทางการเมือง (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2546, หน้า 169)

สื่อแขนงต่างๆ ในสังคมไทยสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ให้ความสำคัญความรู้ทางการเมืองน้อยเมื่อเทียบกับสาระอื่นๆ

สถาบันการเมือง มีบทบาทในการให้ความรู้กับนักเรียนตามสถานศึกษาบ่อย ซึ่งสถาบันทางการเมืองสามารถให้การเรียนรู้ทางการเมืองโดยอ้อม วิธีการเรียนรู้ทางการเมืองแบบนี้เกิดจากการถ่ายทอดความรู้สึกละประสบการณ์ที่มาจากที่เด็กเกิดความสัมผัสใกล้ชิด (จุมพล นิมพานิช, 2547, หน้า 281)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกต้องการทราบว่าผลการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองจากสถาบันต่างๆ ทางสังคมมีอิทธิพลทำให้นักเรียนมีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่เป็นอุปสรรค หรือสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กำลังมีสิทธิทางการเมืองการปกครอง เพื่อมีข้อมูลให้กับสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม พัฒนาการถ่ายทอดอุดมการณ์ ค่านิยมประชาธิปไตย และคุณธรรมทางสังคมแก่เยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง

จังหวัดพิษณุโลก

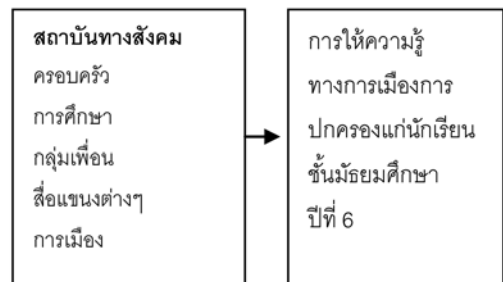
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถาบันทางสังคมที่ต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

สถาบันครอบครัว การศึกษา กลุ่มเพื่อน สื่อแขนงต่างๆ และการเมือง มีบทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

คำศัพท์เฉพาะ

เจ้าขุนมูลนาย หมายถึง ผู้บังคับบัญชา เจ้านายผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเหนือตน

อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาวุโส หมายถึง ผู้ที่มีอายุแก่กว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่าหรือมีประสบการณ์ในอาชีพมากกว่า

วาทกรรมการเมือง หมายถึง แนวคิดที่ให้

ความสนใจและความสำคัญในกิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดทางการเมือง และการกลไกในการควบคุมระบบการสื่อความหมาย ของการแสดงความคิดทางการเมืองนั้น โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอน เพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปด้วยในเวลาเดียวกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 287 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (krejcie and morgan) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยใช้โรงเรียนเป็นเกณฑ์การแบ่งชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดบทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ร่างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถาม 40 ข้อ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (พิศเพลิน เขียวหวาน และ สิริรัตน์ วิชาศิลป์, 2551, หน้า 259) ได้ค่าเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมทั้ง 7 แห่งในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์แจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัด

พิษณุโลก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อนึ่งการวิจัยครั้งนี้ ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scales 5 ระดับ สำหรับแปลผลค่าเฉลี่ยทั้งหมด โดยเลือกใช้ช่วงห่างของค่าคะแนน 0.51 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการเปรียบเทียบบทบาทการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถาบันครอบครัว การศึกษา กลุ่มเพื่อน สื่อแขนงต่างๆ และการเมือง โดยการทดสอบค่าที (t - One-Sample Test)

ผลการวิจัย

แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน

บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ครอบครัว	3.45	0.68	ปานกลาง
การศึกษา	3.56	0.74	มาก
กลุ่มเพื่อน	3.01	0.72	ปานกลาง
สื่อแขนงต่างๆ	2.94	0.85	ปานกลาง
การเมือง	2.50	0.72	ปานกลาง
รวม	3.09	0.53	ปานกลาง

1. บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.09) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด สถาบันการศึกษา ($\bar{x}$ =3.56) รองลงมา ครอบครัว ($\bar{x}$ =3.45) กลุ่มเพื่อน (3.01) สื่อแขนงต่างๆ ($\bar{x}$ =2.94) และสถาบันทางการเมือง ($\bar{x}$ =2.50) ตามลำดับ

แสดงการเปรียบเทียบบทบาทการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถาบันทางสังคมที่ต่างกัน

บทบาท สถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.
ครอบครัว	3.45	0.68	2.83	0.00*
การศึกษา	3.56	0.74	3.06	0.00*
กลุ่มเพื่อน	3.01	0.72	0.43	0.73
สื่อแขนงต่างๆ	2.94	0.85	0.16	0.92
การเมือง	2.50	0.72	1.61	0.17

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. สถาบันครอบครัว การศึกษา มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มเพื่อน สื่อแขนงต่างๆ และการเมือง มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาทสถาบันทางสังคมในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะว่า สถาบันทางสังคมมีบทบาทในการให้

ความรู้ทางการเมืองการปกครองยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองเท่าที่ควร เพราะสถาบันครอบครัวส่วนใหญ่ยังอบรมสั่งสอนบุตรหลานด้วยวิธีการเดิมๆ ให้เด็กยอมรับฟังความคิดเห็น คำสั่งผู้ปกครองห้ามโต้เถียง ซึ่งถือว่าการปลูกฝังให้เด็กยอมรับในอำนาจนิยม เมื่อเด็กโตขึ้นจึงมีบุคลิกไม่สอดคล้องกับประชาธิปไตยเชื้อฟังผู้มีอำนาจเหนือตน ยอมรับอำนาจรัฐโดยมิได้โต้แย้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ เี่ยมไพรวัน (2546, หน้า 167) ที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูในระดับครอบครัวไทยส่วนใหญ่ บิดามารดามักสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ในฐานะอาวุโสกว่า เด็กต้องเคารพเชื่อฟังจะโต้เถียงมิได้ เด็กมักถูกสั่งสอนให้นิยามระบบเจ้าขุนมูลนายมากกว่าการให้ความรู้ทางการเมือง

สถาบันการศึกษา มีบทบาทอยู่ในระดับมาก เพราะการศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนาให้มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงกับระบอบประชาธิปไตย ความเจริญภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ของประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง มีการเผยแพร่ข่าวสารด้านประชาธิปไตยไปทั่วโลก สามารถรับรู้ในเวลาอันรวดเร็ว ความเจริญในด้านต่างๆ ได้พัฒนาให้เกิดการเรียนรู้อย่างสหวิทยาการ พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ครูผู้สอนมีคุณวุฒิเฉพาะด้านสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกับระบบการปกครอง สถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์กับระบอบประชาธิปไตยอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญโญ สาร (2550, หน้า 36) ที่ว่า การศึกษากับการเมืองเป็นของคู่กัน มีความสัมพันธ์กันทั้งในลักษณะ

ที่การเมืองมีบทบาทต่อการศึกษา และการศึกษามีบทบาททางการเมือง การศึกษากับการเมืองแยกกันไม่ได้เนื่องจากการศึกษาช่วยพัฒนาการเมืองและการเมืองที่ดีต้องถือว่าการพัฒนาการศึกษาจำเป็นที่สุด ที่ต้องทำเพราะการศึกษาเป็นตัวเร่งให้เกิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยขึ้น การศึกษาเป็นเครื่องมือของรัฐที่จะสร้างเอกภาพในชาติ การเมืองเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การศึกษาจะขึ้นนำให้ราษฎรมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับ

ส่วนสถาบันอื่นๆ คือ กลุ่มเพื่อนมีบทบาทในระดับปานกลาง เพราะโรงเรียนขาดการสนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันทำให้นักเรียนไม่ทราบถึงบทบาทแต่ละคนที่ได้รับมอบหมาย โรงเรียนขาดการส่งเสริมกิจกรรมการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน หากมีการขัดแย้งสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี กิจกรรมดังกล่าวเป็นการเรียนรู้บทบาททางสังคมของบุคคล การยอมรับความสามารถของคนอื่น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี การระดมความรู้ในการทำงาน การแก้ไขปัญหา

สื่อแขนงต่างๆ ให้ความรู้นำเสนอสาระทางการเมืองค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ การนำเสนอละคร ความบันเทิงด้านอื่นๆ ในปัจจุบัน สื่อออนไลน์ มีการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างรวดเร็ว ขาดการกลั่นกรองข้อเท็จจริงก่อน มีการนำเสนอ หรือการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองไม่เป็นกลางบิดเบือนข้อเท็จจริง กลายเป็นการสร้างวาทกรรมทางการเมือง เกิดความแตกแยกในสังคมแบ่งพรรคแบ่งพวก แบ่งสีกันชัดเจน เกิดจากความรุนแรงทางการเมืองทำให้สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฉลิมพล ไวยางกูร (2553, หน้า 6) ที่ว่า ปัจจุบัน

สังคมไทยกำลังเผชิญกับความแตกแยกทางความคิดในขั้นที่รุนแรง มีการแบ่งฝ่ายเป็นสีต่างๆ ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความเสียหาย มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก เกิดจากความเหลื่อมล้ำในทางสังคม ที่ขยายวงกว้างการติดยึดค่านิยมในระบบอุปถัมภ์ โดยเฉพาะสถาบันหลักของประเทศ ทำให้เกิดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ อย่างรุนแรงมากขึ้น ด้านการเมืองไม่เห็นคุณค่า และการไม่ยึดมั่นกระบวนกรแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระบอบประชาธิปไตยแต่แก้ปัญหาโดยการใช้อำนาจ ใช้การครอบงำทั้งทางความคิด การใช้เงิน การใช้ความรุนแรง การใส่ร้ายป้ายสี การกล่าวหาซึ่งกันและกัน ใช้สื่อในการสร้างวาทกรรมทางการเมืองก่อให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรงในสังคม

สถาบันทางการเมืองมีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองค่อนข้างน้อย ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ ความคาดหวังจากประสบการณ์ตรงจากผู้มีความสำเร็จทางการเมือง กลุ่มตัวแทนทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ เี่ยมไพรวัน (2546, หน้า 189) ที่ว่า สถาบันทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์มีบทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองค่อนข้างน้อยซึ่งสอดคล้องกับประชาธิปไตยของไทยในอดีตที่ผ่านมาการเมืองไม่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากนัก

2. การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่าสถาบันครอบครัว การศึกษา มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มเพื่อน สื่อแขนง

ต่างๆ และการเมือง มีบทบาทให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะพื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนมีความแตกต่างกันด้านความรู้ อาชีพ ฐานะและทัศนคติทางการเมือง ครอบครัวที่มีฐานะดี อาชีพที่ก่อรายได้สูงมักมีเวลามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำซึ่งให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพหารายได้ ส่งผลต่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนที่แตกต่างกัน ส่วนสถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกันด้านบุคลากร นโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอน ส่งผลให้การถ่ายทอดให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมศักดิ์ ศรีสันติสุขวิฑูรย์ จำรัสพันธุ์และนัฐพงศ์ ดวงมนตรี (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยในครอบครัว จังหวัดขอนแก่นพบว่า การเลี้ยงดูบุตรมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยให้กับสมาชิกภายในครอบครัว การเลี้ยงดูแบบบุตรแบบใช้เหตุผล มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปลูกฝังบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยในเชิงบวก การเลี้ยงดูบุตรแบบใช้อำนาจควบคุมมีอิทธิพลในเชิงลบในการปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตย

กลุ่มเพื่อน ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกันให้ความสำคัญกับการศึกษาหรือกิจกรรมทางการศึกษามากกว่าการเมืองการปกครองส่งผลให้บทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองไม่แตกต่างกัน สื่อแขนงต่างๆ ให้ความบันเทิงในรูปแบบละคร เกมสโตร์ มากกว่าการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง และสถาบัน

ทางการเมือง เช่น นักการเมือง ตัวแทนของสถาบันทางการเมือง มีบทบาทในการให้ความรู้แก่นักเรียนค่อนข้างน้อย จึงส่งผลให้ทั้งกลุ่มเพื่อน สื่อแขนงต่างๆ และสถาบันทางการเมือง มีบทบาทต่อการให้ความรู้ทางการเมือง การปกครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของ จุมพล หนีมพานิช (2546, หน้า 271) ที่ว่า สื่อสารมวลชนไทยสถาบันทางการเมือง ได้แก่พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ มีบทบาทในการให้ความรู้การเมืองการปกครองค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ

พฤติกรรมทางการเมือง โครงสร้างทางการเมือง ปรากฏการณ์ทางการเมือง ล้วนมีผลมาจากสถาบันทางสังคมที่ให้ความรู้ ปลุกฝัง ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ อุดมการณ์ทางการเมืองทางการเมืองการปกครองแก่สมาชิกในสังคม ซึ่งสถาบันทางสังคมไทยในปัจจุบัน มีการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองที่สอดคล้องและขัดแย้งกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยเพื่อให้สถาบันต่างๆ ในสังคมสามารถให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองแก่เด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตย จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สถาบันครอบครัว ควรอบรมสั่งสอนบุตรหลานด้วยเหตุผลไม่บังคับให้เด็กเยาวชนเชื่อฟังโดยมิสามารถโต้แย้งได้ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในกรณีที่ไม่เห็นด้วย เพื่อปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนใช้เหตุผลมากกว่าการยอมรับอำนาจทางการเมืองและผู้มีอำนาจเหนือตน

2) สถาบันการศึกษา ควรมีกิจกรรมส่งเสริม

เสริมทางการเมืองการปกครอง สนับสนุนให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี ไม่บังคับให้นักเรียนต้องเชื่อฟังครู โดยไม่สามารถโต้แย้งได้ เพื่อปลุกฝังให้นักเรียนมีความเชื่อ ทศนคติสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

3) กลุ่มเพื่อน ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ทางการเมืองอย่างมีเหตุผล ร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี เพื่อส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและความสามารถของบุคคลอื่น

4) สื่อแขนงต่างๆ สื่อควรมีการเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างเป็นกลาง กลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมืองก่อนนำเสนอ มีการเสนอ ให้ความรู้ทางการเมืองมากขึ้น เพื่อให้เด็กเยาวชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ไม่ใช่สื่อปลุกเร้าเพื่อให้สนับสนุน หรือคัดค้านทางการเมืองโดยปราศจากข้อเท็จจริง

5) การเมือง สถาบันทางการเมืองควรมีการให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่นักเรียนตามสถาบันการศึกษา เพื่อให้เด็กเยาวชนมีความคาดหวังทางการเมืองจากผู้มีประสบการณ์ตรงทางการเมือง

6) รัฐบาล ควรกำหนดให้มีหลักสูตรการเมืองการปกครองทุกระดับชั้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสได้ศึกษาการเมืองการปกครองทุกระดับชั้น ทุกระดับการศึกษา เหมาะสมกับวัยผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองทั้งวิชาการและประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรศึกษา บทบาทสถาบันทางสังคม ในการส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่เด็ก และเยาวชน
- 2) ควรศึกษา การกล่อมเกลาทางการเมือง แก่เด็กและเยาวชน

สมศักดิ์ ศรีสันติสุขวิทยุทธ์ จำรัสพันธ์ และ
ณัฐพงศ์ ดวงมนตรี. (2550). การปลูกฝัง
บุคลิกภาพประชาธิปไตยในครอบครัว
จังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย.
ขอนแก่น :มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณานุกรม

- จุมพล หนิมพานิช. (2546). **ปัญหาพัฒนาการ
ทางการเมืองไทย**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2547). **พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม
ของการเมืองไทย**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เฉลิมพล ไวย่างกูร. (2553). **คอร์รัปชันและ
อนาคตของประชาธิปไตย .**
กรุงเทพมหานคร:สถาบันพัฒนบริหาร-
ศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**.
พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
สุวีริยาสาส์น.
- พิศเพลิน เขียวหวาน และสิริรัตน์ วิภาสศิลป์.
(2551). **วิธีการวิจัยทางสหกรณ์: การสร้าง
และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
การวิจัย**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ภิญญู สาร. (2550). **รัฐศาสตร์การศึกษา**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา-
พานิช.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2546). **ปัญหาพัฒนาการ
ทางการเมืองไทย**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.